

veranderen. Zij moeten *eischen*, dat bij verschil van meening tusschen behandelend en controleerend geneesheer, niet langer de hoogste macht berust bij belanghebbenden der maatschappij — de commissarissen —, doch *eischen*, dat die uitspraak in het geschil gedaan wordt door een *deskundige*, dus door een geneesheer, aan te wijzen door beide partijen, die zelfstandig — met beiden — patiënt ziet en oordeelt. Niet dus, dat de meening gevraagd wordt van 2 ambtenaren der maatschappij, als ik den adviseur en den controleerend geneesheer zoo even ter verduidelijking mag noemen. Mocht de verzekering-maatschappij in gebreke blijven deze wijze van uitspraak in te voeren, dan blijft er naar mijn meening voor die heeren niets anders over, dan hun functie neer te leggen, en anderen mede te helpen overtuigen, dat een dergelijke functie in strijd is met de grondbeginselen der geneeskundige gedragsleer. Ik wil nog verder gaan. Neem aan, dat de heeren geen verandering eischen en de zaak laten zooals deze thans is, dan rust naar mijn meening in dit geval de plicht op den afdeulingsraad van 's-Gravenhage om die heeren ter verantwoording te roepen en hen te verplichten te handelen, zooals door mij is aangegeven.

Natuurlijk geldt deze betoogtrant niet alleen voor de Boerhaave, doch in het algemeen voor alle verzekering-maatschappijen, die een zelfde stelsel van arbitrage hebben. Ik geef dan ook alle adviseurs en controleerende geneesheeren in overweging, na te gaan, hoe met dit beginsel is rekening gehouden. Doen zij dit niet, dan zullen ook zij eenmaal gesteld worden voor hetzelfde dilemma, als die van de Boerhaave.

Amsterdam, 25 Februari 1923.

P. A. DE WILDE.

HET GEHEIMMIDDEL VOOR ASTHMALIJDERS.

Jaren geleden, misschien 10 of 15 jaar, behandelde ik een patiënte met asthma, die op een gegeven oogenblik mij mededeelde, dat zij bij een dokter in de Bilt was geweest. Zij had daar een groote geelachtigen drank en een klein fleschje medegekregen, waarvoor, naar ik meen, ongeveer 10 gulden moest worden betaald. De dokter had het erg druk en dat het zaakje goed ging, bleek mij later, toen ik merkte, dat gedrukte briefkaarten aan de patiënten werden gezonden om een bepaald bezoeker vast te stellen.

Ik ontving een gedeelte ter onderzoek en heb dat toen persoonlijk aan den voorzitter van de vereeniging tegen de kwakzalverij overhandigd, maar het resultaat was nihil; men kon mij niet inlichten over de verschillende bestanddeelen. Later heeft een arts den toenmaligen arts te de Bilt voor het gerecht gedaagd, om hem tot mededeeling van de bestanddeelen van zijn geheimmiddel te pressen, en toen is gebleken, dat het bestond uit: een 8 pCt. oplossing van joodkali in 375 gr. water, met 10 gram spiritus aromaticus en 5 gram tinctura lobeliae. Hiervan 2 maal daags een lepel. Het kleine fleschje bestond uit 20 druppels lig. Fowleri op 30 gram vinum amarum. Hiervan 3 maal daags 3 druppels.

Men ziet: oude bekenden. De gunstige uitwerking (als die verkregen wordt) schuilt misschien alleen daarin, dat de patiënten dergelijke z.g. geheimmiddelen veel langer geregeld innemen dan onze geneesmiddelen.

Amsterdam, 26 Februari 1923.

J. YPMA.

EEN NIET GESTAAFDE BESCHULDIGING?"

Verleden jaar omtrent dezen tijd is ook de Herkingen, een gemeente van ongeveer 750 inwoners, waarvan ik gemeentegeneesheer ben, een ruim gebruik gemaakt van de gelegenheid door ds. KERSTEN geschapen, om de kinderen van ouders, die bezwaar hadden tegen de verplichte inenting, zonder deze toch op school te krijgen. Er werd met auto's een dienst ingesteld, waarmee niet minder dan 25 kinderen vervoerd werden naar onze collega's J. P. SCHOUTEN en J. NOORDTJIJ. En na een paar dagen kwam men terug in bezit van de bekende verklaring voor al die kinderen, dat de vaccinatie voor hen bijzonder gevaar opleverde vanwege hun gezondheids-toestand. Als ik nu medeel, dat al die kinderen, die ik van hun eersten ademtocht

hàast dagelijks heb zien opgroeien, zoo gezond waren, als 25 willekeurig genòmeñ kinderen maar zijn kunnen, dan moet men toch wel erkennen, dat PINKHOF niet te hard oordeelt, als hij die collega's aanwijst als „doktoeren, die, zonder dat dit door den gezondheidstoestand van bepaalde kinderen wordt gerechtvaardigd, hun medewerking verleenē, om die kinderen vrijgesteld te krijgen van koepokinenting”. Hadden POT c.s. in plaats van hun eenigszins eigenaardig opgezet onderzoek, dat zij zelf als „den min gebruikelijken weg” bestempelen, openlijk in dit *Tijdschrift* de collega's, die inlichtingen konden geven omtrent deze zaak, daartoe gesommeerd, dan hadden zij meer resultaat daarvan kunnen verwachten. Dan zouden wel meer collega's inlichtingen hebben verschaft en ook ik zou het eerder gedaan hebben.

Want het is altijd onaangenaam, als men tegenover collega's als getuige à charge moet optreden. Maar roept de rechter, of wie zich als zoodanig opwerpt, ons daartoe op, dan valt het gemakkelijker dien innerlijken weerzin daartegen, te overwinnen. Maar het groote hygiënische volksbelang, dat hier op het spel staat, en de overweging, dat daarom stilzwijgen mijnerzijds als laakbaar beschouwd zou moeten worden, hebben mij tenslotte nog uit mijn tent gelokt. Het is mij allermīnst doen, om SCHOUTEN en NOORDT Zij onaangenaam te zijn. En ik wil gaarne van hen aannemen, dat zij overigens sieraden van onzen stand zijn, maar dat PINKHOF in dezen gelijk had, daaraan kan ook m. i., gezien bovengenoemde feiten, niet getwijfeld worden. Mogen zij weldra inzien, dat zij bij hun bestrijding van de verplichte vaccinatie voor schoolkinderen, ook al op den Apeldoornschen „min gebruikelijken weg” zijn verdwaald en spoedig op den Koninklijken terugkeeren.

Dat het hier gaat om een zaak van groot belang, is duidelijk, als ik nog vermeld, dat zich verleden jaar te Herkingen slechts een vijftal kinderen aanmeldden voor de vaccinatie, terwijl bovengenoemde 25 er aan onttrokken werden door die verklaringen. Dr. TERBURGH geeft zelf toe, dat het aantal ongevaccineerden op die manier in sommige streken wel tot 100 pCt. kan oploopen. Nu schijnt er met de tegenwoordige wet niet veel aan te doen. Maar het ware te wenschen, dat hiertegen toch maatregelen genomen werden, want als dit vliegertje zoo blijft opgaan, dan is te verwachten, dat deze organisatie tegen de wettelijke bepalingen onrustbarende afmetingen zal gaan aannemen. Mocht men evenwel willen trachten ds. KERSTEN den wind uit de zeilen te nemen door invoering van een wettelijke bepaling, waarbij voortaan de verklaring van één geneeskundige voldoende zal zijn, om het kind oningeënt de school te laten binnentreden, dan zou de toestand m.i. nog slechter worden. Verleden jaar hoorde ik nog, dat een landbouwer er wel f 1000 voor over zou hebben, als hij zijn kind ongevaccineerd op school kon krijgen. En het is m.i. duidelijk, hoe zwaar de strijd voor sommige zwakke broeders zou worden, als zoo'n landman met een tijdelijk wat ongesteld kind om de zoo vurig gewenschte verklaring kwam vragen.

Thans zijn er nog altijd twee geneeskundigen voor noodig en dit maakt praktisch zoo'n groot verschil, dat de zwakke broeder in de meeste gevallen, al was het dan misschien ook nolens volens, er door wordt staande gehouden. Zoo'n wetswijziging ware dus m.i. sterk af te keuren. Neen, veeleer moest de wet gewijzigd worden in den zin van de Duitsche wet, waarbij een officieele deskundige bepaalt, of de reden tot tijdelijke vrijstelling van de vaccinatie na zekeren tijd nog bestaat. En in het algemeen zou wetswijziging, die den vaccinatietoestand van ons volk weer slechter maakt, van geneeskundig standpunt bezien, zijn af te keuren, vooral thans bij den steeds verergerenden chaotischen toestand in Europa.

De bezwaren van de meeste ouders, die hun kinderen liever maar niet willen laten inenten, zijn, zooals ieder wel weet, te flauw om er in dit opzicht voor te wijken. Blijven over die van de werkelijk bezwaarden in hun gemoed. Dat dit vaak karaktervolle menschen zijn, voor wie men allen eerbied kan hebben, is eveneens wel bekend. Maar is het wel een juist geneeskundig standpunt, dat men voor hen den vaccine-dwang zou moeten ophèffen? Men moet toch niet vergeten, dat de pokken zich onverhoeds weer in hun vreeselijke gedaante kunnen vertoonen, en dan gewoonlijk niet het minst onder de kinderen van deze ouders, als de dwang wordt opgeheven. Hier in Nieuwe-Tonge en te Herkingen hebben de pokken in 1874 ontzettend gewoed

en het aantal sterfgevallen was er schrikwekkend, en vooral ook, zooals overal en altijd, onder die niet-gevaccineerden. En ook in mijn geboorteplaats Oud Beijerland maakte ik als schooljongen zoo'n epidemie mee. Ook hier was de inenting zooveel mogelijk vermeden, maar de gevolgen waren vreeselijk. Elken morgen vroeg men elkaar angstig af, wie er 's nachts soms gestorven was aan die vreeselijke ziekte. Welke tragische en schokkende gebeurtenissen in zoo'n gemeente en al die huisgezinnen, als juist zonen en dochteren in den bloei van het leven door die ziekte werden weg-gemaaid, die nog niet onder invloed van het vaccinewetje waren ingeënt. Ik zelf was dit gelukkig wel, en in plaats van dien wetgever te verwenschen, zegen ik hem er voor. En het is ook met het oog op de kinderen van die overigens zoo eerbiedwaardige ouders, dat ik zou willen uitroepen: Verander die wet niet, ook niet voor hen!

Nieuwe Tonge, 26 Februari 1923.

C. VAN GELDER.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

AFGHANISTAN. — Duitsche artsen gewenscht. De Afghaansche regeering wenscht Duitsche artsen aan te stellen in het leger en in de ziekenhuizen ten dienste der overheid en in de vrije praktijk. Als specialisten worden vooral chirurgen, vrouwenartsen en internisten verlangd. Voorloopig zullen tien artsen worden aangesteld. Het Leipziger Verband belast zich met de bemiddeling (*Münch. med. Wochenschrift*).

TURKIJE. — Drankbestrijding. De drank is wel aan de Mohamedanen verboden, maar heeft in Turkije toch slachtoffers gemaakt. Volgens dr. FACH-REDDIN, die hierover in de *Münch. med. Wochenschrift* van 9 Februari schrijft, is dit grootendeels de schuld van Grieksche artsen, die alcohol vaak als geneesmiddel voorschrijven. Het gevolg is, dat de krankzinnigheid toeneemt, vooral onder mannen. Daarom is een vereeniging tegen den alcohol gevormd, waarvan ook alle Turksche krankzinnigen-artsen lid zijn, en die door geschriften en vergaderingen de bevolking waarschuwt. Sedert de jongste revolutie heeft de Nationale Vergadering, onder meer ingrijpende wetten, ook een alcoholverbod uitgevaardigd, al is dit voor de staatsinkomsten niet voordeelig. Bereiding, invoer en verkoop van alcohol wordt streng gestraft. Ook openlijk of verborgen gebruik van alcohol, en dronkenschap nog meer. De straf kan oploopen tot één jaar gevangenisstraf. Is een ambtenaar de schuldige, dan wordt hij ontslagen. De alcohol en de toestellen ter bereiding, die nog voorhanden zijn, moeten binnen twee maanden het land uit, anders worden zij vernietigd. Sommigen trachten in hun huis alcohol te stoken, maar dat wordt streng nagegaan. Volgens den berichtgever is de gunstige uitwerking van het verbod op de openbare orde en de zedelijkheid reeds duidelijk merkbaar. Ook het haschisch-rooken, dat bij sommigen den alcohol kwam vervangen, is verboden (*Münch. med. Wochenschrift*).

NEW-YORK. — Een gevaarlijke pruik. Een heer, die bij een weldadigheidsvoorstelling voor vrouw wilde spelen, huurde daartoe een pruik. Na eenigen tijd ontwikkelde zich bij hem ter zijde van het hoofd, daar waar de rand van de pruik had gezeten, een zweer, en later een algemeene uitslag, in het kort, de man kreeg syphilis. Deskundige getuigen verklaarden voor den rechter, dat voor een besmetting geen ontvelde plek noodig was, maar dat de ziekte ook bij het haarsnijden en het kammen, of zelfs door een hoofdkussen kon worden overgebracht. Volgens getuigen werden de pruiken door den verhuurder degelijk ontsmet. De rechter was dan ook niet overtuigd, dat de weldadige travestiet niet op andere wijze zijn ziekte had verkregen, en wees zijn eisch om schadevergoeding af (*Journ. Am. med. Ass.*).

— **Inenting van het postpersoneel.** De Postmeester-Generaal heeft zijn geheele personeel, 333000 man, gelegenheid gegeven, zich te laten inenten tegen pokken, typhouse koorts en paratyphus. Van het spoorweg-postpersoneel, 23000 man, hebben 90 pCt; daarvan gebruik gemaakt (*Journ. Am. med. Ass.*).